

Majandusolümpiaadi lõppvoor

6.04.2024

PRAKTILINE ÜLESANNE

NB! Situatsiooniülesanne on loodud majandusolümpiaadi praktilise ülesande jaoks. Sellist iduettevõtet tegelikkuses ei eksisteeri ning ülesandes toodud andmed ei pruugi olla tegelikkuses rakendatavad.

Ülesannete lahendamisel tuleb arvestada Eesti seadustega.

Smart Waste Innovations AS (SWI) on Eesti idufirma, mille eesmärk on jäätmemajanduse tööstust innovaatiliste tehnoloogiliste lahendustega muuta. Ettevõtte pöörab suurt tähelepanu kvaliteedile. Suurepäraste finantstulemuste eest omandas ettevõtte juba pärast kaht tegevusaastat sertifikaadi „Edukas Eesti ettevõtte”. Firma keskendub rohetehnoloogiale, pakkudes ka jäätmemajanduse konsultatsiooniteenuseid, keskkonnamõju hindamist ja taastuvenergia lahendusi. Ettevõttes töötab koos juhtkonnaga 150 töötajat.

Aastal 2022 arendas ettevõtte välja tipptasemel jäätmeenergia muunduri, mis suudab muuta orgaanilise jäätme keskkonnasõbralikuks energiaallikaks. Jäätmeenergia muundurist on saanud ettevõtte liputoode, mida vajavad linnad ja tööstusettevõtted oma jäätmevoogude ümbertöötlemiseks ning Euroopa Liidu keskkonnanõuete täitmiseks.

See innovaatiline tehnoloogia annab ettevõttele olulise konkurentsieelise teiste ees. SWI võttis oma tootele leiutise patendi, sest nende energiamuundur on täiesti uudne lahendus orgaaniliste jäätmete töötlemiseks.

Jäätmekäitlustehnoloogia sektoris saavutas SWI aastaks 2023 muljetavaldava turuosa ja konkureerib teiste ettevõtetega, kes on pühendunud keskkonnasäästlikkusele ning tehnoloogilistele uuendustele jäätmemajanduses. Selles valdkonnas tegutseb Eestis juba kolm suurt ettevõtet EcoSolutions Tech, GreenEnergenics ja EcoTech Renewables.

Kulustruktuuri mõistmine on strateegilise planeerimise seisukohalt oluline. Muunduri eduka arenduse tõttu suurenesid ettevõtte püsikulud 2 000 000 euronit aastas, peamiselt uurimis- ja arenduskulude ning uute masinate ja seadmete rakendamise tõttu. Muutuvkulud on eriti volatiilsed peamiselt metallisulamite, andurite, elektroonikakomponentide ja isolatsioonimaterjalide hindade kõikumise tõttu.

Ettevõtte nõukogu tellis konsultatsioonifirmalt senise tegevuse kohta analüüsi, et selle põhjal püstitada arengueesmärgid tulevikuks:

- Kuna Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärk on muuta Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalseks ja hoogustada majandust keskkonnahoidliku tehnoloogia abil, kasutage ära jäätmeenergia muunduri edu ja laiendage turgu välismaale, sõlmides strateegilisi partnerlepinguid.
- Tehke koostööd omavalitsuste, tööstusettevõtete ja teiste sidusrühmadega toote kasutuselevõtu ja tulu suurendamiseks.
- Jätkake investeerimist uurimis- ja arendustegevusse, et suurendada jäätmeenergia muunduri efektiivsust ja uurige täiendavaid uuenduslikke lahendusi jäätmemajanduse sektoris. Tehnoloogias esirinnas püsimine tugevdab ettevõtte konkurentsivõimet.
- Sõlmige pikaajalisi lepinguid tarnijatega toormaterjalide hinnakõikumiste leevendamiseks. Säilitage tootmismahdade paindlikkus, et optimeerida kulusid ja reageerida kiiresti turu muutustele.
- Koolitage töötajaid suureneva tootlikkuse ja turunõudlusega toimetulekuks. Looge ettevõttes innovatsiooni ja keskkonnateadlikkust väärtustav kultuur.

Ettevõtte uuele tegevjuhile Ingridile anti ülesandeks konsultatsioonifirma ettepanekute täideviimine.

KÜSIMUSED

1. Millised allolevatest lausetest aktsiaseltsi kohta on tõesed, millised väärad?

Õige vastus iga 0,5 punkti, kokku 4 punkti

- A. Kui ettevõtte käive alates aasta algusest ületab 40 000 eurot, tuleb ettevõtte registreerida Maksu- ja Tolliametis käibemaksukohuslaseks.
- B. Olenemata tegevusalast, peab ettevõtte taotlema müügiluba.
- C. Aktsiaseltsi kõrgeim juhtimisorgan on aktsionäride üldkoosolek.
- D. Aktsiaseltsi juhatajaks saab olla ainult selle ettevõtte aktsionär.
- E. Aktsiaseltsil on kaheastmeline juhtimissüsteem.
- F. Aktsiaseltsi asutanud iduettevõtetele ei kehti algkapitali nõuet.
- G. Aktsiaselts on kõige populaarsem ettevõtetusvorm Eestis.
- H. Aktsiaseltsi aktsionärideks võivad olla ainult füüsilised isikud.

2. Millises turustruktuuris SWI Eestis tegutseb?

- A. Täiuslik konkurents
- B. **Oligopol**
- C. Monopolistlik konkurents
- D. Monopson

Õige vastus 2 punkti

3. Töötajate arvu järgi on Smart Waste Innovations AS:

- A. mikroettevõtte
- B. väikeettevõtte
- C. **keskmise suurusega ettevõtte**
- D. suureettevõtte

Õige vastus 2 punkti

4. Milline järgmistest väidetest kirjeldab „Edukas Eesti Ettevõtte” sertifikaati?

- A. Sertifikaat on tunnustatud üle Baltikumi
- B. Sertifikaat määratakse kindlaks ettevõtte eelneva aasta finantstulemuste põhjal.
- C. Sertifikaat on Eesti üks tuntumatest ja pikaajalisematest kvaliteedimärkidest, mis on saavutatav eeskujuliku krediidi ajalooga.
- D. **Kõik eespool toodud väited on õiged.**

Õige vastus 1 punkt

5. Tegevjuht Ingrid võeti tööle palgaga 3000 eurot. Ta on liitunud 2. samba kogumispensioniga (määr 2%). Arvuta Ingridi netopalk 2024. aasta märtsis!

- A. **2313.60 eurot**
- B. 2361.60 eurot
- C. 2400.00 eurot
- D. 2440.40 eurot

Õige vastus 2 punkti

6. Millal tuleb tööandjal registreerida uus täisealine töötaja Maksu- ja Tolliametis töötamise registris?

- A. **Tööle asumise hetkeks.**
- B. 7 päeva jooksul alates tööle asumisest.
- C. 7 päeva enne tööle asumist.
- D. Vahetult peale edukat töövestlust.

Õige vastus 1 punkt

Tabel 1. Sisendkulud ühiku kohta

Sisendkulud ühiku kohta (eurot)							
Materjalid		Energiatarbimine		Transport		Tööjõukulu	
2022. a	2023. a	2022 a	2023. a	2022 a	2023 a	2022. a	2023. a
15 000	20 000	380	550	400	450	5 780	6 420

Tabel 2. SWI kulud ja tulud 2023. aastal

SWI kulud ja tulud 2023. aastal						
Müügihind (eurot)	Nõutav kogus (tk)	Müügitulu (eurot)	Püsikulu (eurot)	Muutuvkulu (eurot)	Kogukulu (eurot)	Kasum (eurot)
40 000	390	15 600 000	2 000 000	10 693 800	12 693 800	2 906 200
45 000	375	16 875 000	2 000 000	10 282 000	12 282 000	4 592 500
50 000	300	15 000 000	2 000 000	8 226 000	10 226 000	4 774 000
55 000	200	11 000 000	2 000 000	5 484 000	7 484 000	3 516 000
60 000	120	7 200 000	2 000 000	3 290 400	5 290 400	1 909 600
65 000	100	6 500 000	2 000 000	2 742 000	4 742 000	1 758 000

7. Milline on jäätmeenergia muundurite nõudlus hinnavaheemikus 50 tuhat - 65 tuhat eurot tabeli 2 andmete alusel?

- A. elastne
- B. mitteelastne
- C. ühikelastne
- D. absoluutselt jäik

Õige vastus 2 punkti

8. Millise hinna ja koguse juures saavutab ettevõtte kõrgeima võimaliku kasumi? (tabel 2)

Vastus: (hind 50 000 eurot, kogus 300 tk)

Õige vastus 2 punkti

9. Milline on ühe toote omahind kõrgeima kasumiga tootmise juures?

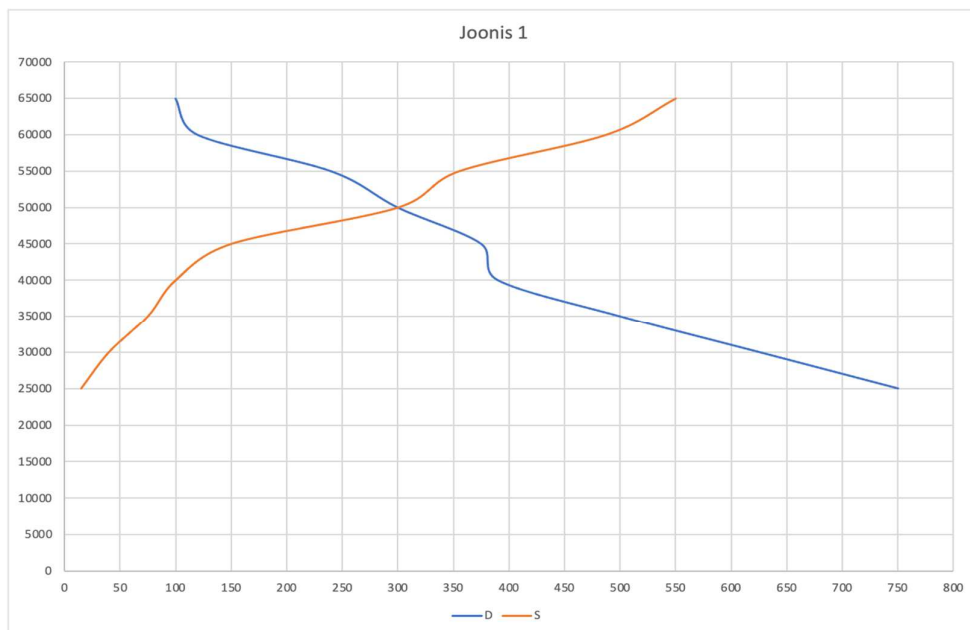
Vastus: 34 086,67 eurot

Õige vastus 1 punkt

10. Joonisel 1 on toodud SWI energiamuunduri nõudlus ja pakkumine. Kui suur on energiamuunduri tasakaalukoguse tootmiskulu?

Vastus: 10 226 000 eurot

Õige vastus 2 punkti

Joonis 1. SWI jäätmeenergia muunduri nõudlus ja pakkumine

11. Kas nõudluse ja pakkumise tasakaalu juures on SWI kasum kõige suurem?

Vastus: ei / jah

Õige vastus 1 punkt

12. Kui kogu energiamuundurite turu prognoositav müügitulu on 80 000 000 eurot ja SWI saaks maksimaalset müügitulu, siis kui suur oleks ettevõtte turuosa? Ümarda täisarvuni.

Vastus: 21 %

Õige vastus 2 punkti

13. Kasvav inflatsioon ja energiamuundurite suurenenud nõudlus globaalsel turul on põhjustanud toorainete hinnatõusu. Tänu pikaajalistele tarnelepingutele on SWI sisendkulud võrreldes 2023. aastaga kasvanud vähem, kui konkurentidel.

Võttes arvesse SWI energiamuundurite nõudluse ja pakkumise tasakaalu, leia mitu protsenti võivad sisendite hinnad tõusta, et ettevõtte kogukulud ei ületaks müügitulu?

Õige vastus 58 %

Õige vastus 2 punkti

14. Maailmaturul langesid energiamuundurite jaoks vajalike andurite hinnad. Nüüd said kõik tootjad neid odavamalt hankida. Kuidas see hinnalangus mõjutab energiamuundurite turgu?

- A. Nõudluskõver nihkub paremale.
- B. Nõudluskõver nihkub vasakule.
- C. **Pakkumiskõver nihkub paremale.**
- D. Pakkumiskõver nihkub vasakule.

Õige vastus 2 punkti

15. Millise alltoodud riigi tarded maksustatakse Eestis tollimaksuga?

A. Suurbritannia

- B. Soome
- C. Rumeenia
- D. Läti

Õige vastus 1 punkt

Tabel 3. Energiamuundurite tootmine liinitöölise poolt

Liinitöölise arv	Toodetud muundurite arv (tk)	Liinitöölise tootlikkus
100	335	3,35
101	340	3,3663
102	347	3,4020
103	356	3,4563
104	358	3,4423
105	360	3,4285
106	350	3,3019

16. SWI koosteliinil töötas 100 töötajat. Seoses väliturule minekuga palkas ettevõtte juurde koosteliini töötajaid, makstes neile töötasu tükitöö alusel. Kasutades tabeli 3 andmeid leia, millise töötajate arvu juures on koosteliini tööjõu tootlikkus kõige kõrgem?

Vastus: 103 töötajat

Õige vastus 2 punkti

17. Milline on teise lisanduva töötaja piirtoodang (tabel 3)?

Vastus: 7 muundurit

Õige vastus 2 punkti

18. Milliseid SWI kulusid mõjutab uute koosteliini töötajate palkamine?

- A. püsikulused
- B. **muutuvkulused**

Õige vastus 1 punkt

19. Miks SWI koolitas ja kaasas töötajaid ettevõtte juhtimisse?
- A. Töötajate palgakulude vähendamiseks.
 - B. **Töötajate uuendusmeelsuse ja keskkonnateadlikkuse tõstmiseks.** Õige vastus 2 punkti
 - C. Keskkonnanõuete täitmiseks.
 - D. Strateegiliste partnerlussuhete loomiseks teiste ettevõtetega.

20. Euroopa turul toodete müümiseks pidi SWI tootekontrolli kaudu tõestama, et energiamuundur vastab Euroopa CE direktiivide nõuetele. CE-märgis on sertifitseerimistähis, mis kinnitab, et toode:

- A. vastab kvaliteedinõuetele
- B. **on ohutu tervisele ja keskkonnale** Õige vastus 2 punkti
- C. on töökorras otstarbekohaseks kasutamiseks
- D. on valmistatud Euroopa Liidus

21. Esimene eksporditehing muunduri müügiks sõlmiti 2023. aasta novembris Poola energiaspektori kliimaneutraalse energiatootmise eestvedaja PEG Grupiga 198 000 zloti väärtuses. Poola tellijalt SWI arvele SEB panka laekunud müügisumma konverteeriti tabelis antud valuutakursi alusel eurodeks.

Tabel. Panga valuuta kurss

Seisuga 14.11.2023	Pank ostab	Pank müüb
Poola zlott (PLN)	4,51290	4,29160

Mitu eurot oli SWI Poola tehingu müügitulu (ümarada täisarvuni)?

Vastus: 43 874 eurot Õige vastus 2 punkti

22. Milline risk võib kaasneda eksporditehinguga?

- A. Likviidsusrisk
- B. Valuutarisk
- C. Transpordirisk
- D. **Kõik eeltoodud riskid** Õige vastus 1 punkt

23. SWI muundurite garantiaaeg on 5 aastat. Millise klassikalise turundusmeetmega on tegemist?

- A. **Toode** Õige vastus 1 punkt
- B. Müügikoht
- C. Hind
- D. Turundussuhtlus

24. Lähtudes jäätmemuundurite ostjate sihtgrupist, millist turundussuhtluse kanalit oleks SWI-l mõttekas kasutada?

- A. **Isiklik müük** Õige vastus 2 punkti
- B. Otsimootorite turundus
- C. Sotsiaalmeedia
- D. Reklaam televiisoris

Tabel 4. SWI bilansi kirjed 31.12.2023 (eurot)

Raha	1 021 020	
Lühiajalise laenu jääk	45 000	45 000
Kasutamata materjalid	340 840	
Valmistoodang laos	500 000	
Põhivahendid (hoone jm)	2 000 000	
Uus komplekteerimismasin	279 680	
Immateriaalne vara	10 000	
Tasumata transpordiarved	80 000	80 000
Tehase hüpoteeklaenu maksed	1 500 000	1500 000
Maksmata teenuste arved	267 830	267 830
Tasumata maksud ja palgad	294 360	294 360
Ostjate maksmata arved	2 784 680	
Eelmiste perioodide kasum	640 350	
Kasum	4 274 000	
Aktiikapital	50 000	
Kokku:		

25. Tabelis 4 on toodud SWI bilansi kirjed läbiseegi. Leia bilansi passivasse kuuluvate kohustuste summa?

Vastus: 2 187 190 eurot

Õige vastus 2 punkti

26. Millise bilansi kirje alla SWI bilansis kuuluvad muunduris kasutatava patenteeritud protsessori litsents ja SWI kaubamärk?

A. Omakapital

B. Immateriaalsed varad

Õige vastus 2 punkti

C. Põhivahendid

D. Lühiajalised võlad

27. Millised väited SWI tegevuse kohta on tõesed, millised valed?

Õige vastus 1 a 0,5 punkti, kokku 4 punkti

- A. Turuosa kasvatamiseks tõsteti töötajate palku. V
- B. Viidi läbi töötajate koolitusi kuna otsustamisse kaasatud uuendusmeelsed ja oskuslikud töötajad aitavad oluliselt kaasa ettevõtte tootmisprotsessi parandamisele ja eesmärkide saavutamisele. Ö
- C. Ettevõtte omandas patendi toote kohta ning sertifikaadid finantsilise usaldusväarsuse ja toote Euroopa turule vastavuse kohta. Sellega tagas oma toodetele stabiilse turu ning konkurentsieelise. Ö
- D. Ettevõtte ei teinud enam kulutusi tootearendusele jäätmenergia muundurite tootmise kõrge efektiivsuse ja turul saavutatud tuntuse tõttu. Sellega seoses vähenesid muutuvkulud. V
- E. Turu dünaamikale reageerimiseks ja materjalide hinnakõikumiste mõju leevendamiseks sõlmiti tarnijatega pikaajalisi lepinguid. Ö
- F. Eksporturgudele minek osutus kasumlikuks, kuna aasta suurim tulu teeniti eksporditehingust. V
- G. SWI sõlmis kokkuleppe Eesti Maaülikooliga tehnoloogiliste uuenduste katsetamiseks jäätmemajanduses, et aidata kaasa Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamisele. V
- H. Vastavalt SWI visioonile saavutati püstitatud eesmärk - tõusta Eestis ainuliidriks orgaaniliste jäätmete ümbertöötlemisel keskkonnasõbralikuks energiaks ja hõlvata jäätmemajanduse sektoris suurim turuosa. V